

Allmänt

Tuberkulos orsakas av *Mycobacterium tuberculosis*. Tuberkulos är en allmänfarlig sjukdom och skall anmälas enligt smittskyddslagen.

Tuberkulos sprids som en luftburen smitta i samband med aerosolbildning vid t.ex. hosta. Tuberkulos i andra organ än lungor, bronker och svalg bedöms inte som smittsamt, dock rekommenderas andningsskydd (klass FFP 3) även vid risk för aerosolbildning i samband med skötsel/spolning av dränage eller fistlar från tuberkulösa abscesser.

Tuberkulosbakterien oskadliggörs relativt lätt av värme och desinfektionsmedel. Läs mer på Folkhälsomyndighetens hemsida.

Smittspridning

Individualiserad smittsamhetsbedömning av infektionsläkare baserad på mikroskopi, PCR, odling, förekomst av hosta och typ av lungförändringar

- **Hög smittsamhet:** Vid förekomst av tuberkulosbakterier vid mikroskopi betraktas patienten alltid som högsmittsam. Vid utbredda lungförändringar (kaverner), hosta och negativ mikroskopi kan också hög smittsamhet föreligga. Risken för smittspridning ökar i samband med intubation, bronkoskopi, sjukgymnastik för slemdränage, spirometri, ventrikelsköljning och obduktion
- **Låg smittsamhet:** Tuberkulosbakterier kan inte påvisas i upphostningar via mikroskopi (minst två negativa varav ett morgonprov) utan enbart vid odling och/eller PCR. Frånvaro av utbredda lungförändringar (kaverner) och hosta.
- **Ingen smittsamhet:** Tuberkulos i t.ex. skelett, lymfkörtlar, pleuravätska smittar inte

Smittfrihet

Smittsamheten upphör vanligtvis efter två veckors behandling förutsatt att patienten förbättras kliniskt och inte har en resistent tuberkulos.

Var skall patienten vårdas?

- Patient med misstänkt smittsam tuberkulos skall isoleras på eget rum med toalett och dusch i väntan på svar på undersökningar
- Patient med hög smittsamhet/misstänkt hög smittsamhet alternativt resistent tuberkulos skall isoleras på rum med sluss på infektionskliniken
- Patient med låg smittsamhet skall isoleras på eget rum med toalett och dusch, gärna på infektionsklinik
- I öppenvård tas patienten med misstänkt tuberkulos direkt in på undersökningsrummet utan att sitta i väntrum

Personal

- Begränsa antalet personer som deltar i vården
- Personal med HIV-infektion bör inte delta i vården av patient med smittsam tuberkulos

Vårdrutiner

- Basala hygienrutiner gäller alltid
- Patienten skall inte lämna rummet utom för undersökningar och behandlingar som inte går att skjuta upp
- Patienten skall alltid hosta i engångsnäsduk som slängs i plastpåse
- Informera även patienten av vikten av god handhygien
- Andningsskydd (klass FFP 3) används av all personal vid vistelse inne på patientrummet. Andningsskydd är engångsmaterial och får inte återanvändas

Undersökning på annan enhet

Konsultundersökningar bör i första hand göras i patientens eget rum

- Remissmottagaren ska informeras om tuberkulossmittan på remissen.
- Remitterande enhet försäkras sig om att informationen om tuberkulossmittan framkommit och att mottagande enhet hinner förbereda sig med t.ex. andningsskydd, (klass FFP 3) enkelrum mm.
- Avdelningspersonalen ombesörjer transport inom sjukhuset
- Vid behov av omvårdnad under transport tillämpas basala hygienrutiner och andningsskydd (klass FFP 3) används av personalen
- Patienten skall inte vistas/vänta i väntrum eller annan plats där andra patienter kan utsättas för smitta
- Patienten förses med engångsnäsdukar att hosta i och en plastpåse att lägga dessa i
- Patientnära ytor desinfekteras med ytdesinfektionsmedel

Förflyttning/utskrivning till annan vårdenhet

- Vid utskrivning till annan vårdinrättning ska avdelningen informera den mottagande enheten om tuberkulossmittan
- Informationen ska lämnas i god tid så att mottagande enhet kan vidta nödvändiga åtgärder som exempelvis enkelrum
- Vid transport i ambulans av smittsam/misstänkt smittsam tuberkulospatient skall fönstret mellan vårdutrymmet och förarhytt vara stängt och vårdande personal skall använda andningsskydd. Patienten förses med engångsnäsdukar att hosta i och en platspåse att lägga dessa i
- Patienten kan återgå till tidigare boende efter smittfriförklaring

Ambulanstransport

- Ambulanspersonal ska använda andningsskydd FFP3 och följa basala hygienrutiner
- Lucka mellan förarhytt och patientutrymme ska vara stängd
- Patienten förses med engångsnäsdukar att hosta i och en plastpåse att lägga dessa i
- Efter avslutad transport ska andningsskyddet inte tas av. Öppna samtliga dörrar till vårdutrymmet och vänta 15 minuter (låt ventilationen stå på under denna tid). Rengör sedan ambulansen enligt normal rutin

Besökare

- Personer äldre än sex år i samma hushåll får komma på besök. Övriga endast efter överenskommelse med avdelningsläkare
- Personer i samma hushåll behöver inte använda andningsskydd vid besök men får gärna göra det. Övriga besökare ska använda andningsskydd
- Tillämpar basala hygienrutiner om de deltar i vårdarbetet

Städning, tvätt, avfall, disk

Punktdesinfektion	Ytdesinfektion. Viktigt med mekanisk rengöring
Daglig städning	Toalett och tagytor - fuktad mikrofiberduk alt. rengöringsmedel och vatten därefter ytdesinfektion. Golv- fuktad mikrofibermopp alt. rengöringsmedel och vatten.
Slutstädning	Viktigt att först göra en mekanisk rengöring med fuktad mikrofiberduk alt. rengöringsmedel och vatten. Därefter används ytdesinfektion. Golv- fuktad mikrofibermopp alt. rengöringsmedel och vatten. Låt rummet stå tomt med påslagen ventilation alternativt öppet fönster 2 timmar innan slutstädning av vådrummet påbörjas. Andningsskydd behöver då inte användas.
Tvätt	Konventionell tvätt.
Avfall	Konventionellt avfall.
Disk	Använt porslin diskas direkt. Använd bricka tas direkt ut till matvagn eller diskmaskin.

Dödsfall och obduktion

När en död person med misstänkt eller säkerställd tuberkulos ska tas om hand av t.ex. begravningsentreprenör eller obducerande personal ska andningsskydd, skyddskläder och handskar användas.
Markera på bårhusmeddelande att smittsam sjukdom förelegat.